

Päiväys
29.5.2026

Diaarinumero
343/03.04.04.04.23/2025

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

29.5.2026

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **5.6.2026**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 29.5.2026 nro 695/2026, valitus maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa, Liperi

Luvan hakijat

Peab Industri Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **29.5.2026 – 6.7.2026**

Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://www.tuomioistuimet.fi/tuomioistuimet/vaasan-hallinto-oikeus/yleistiedoksiannot-ja-julkiset-kuulutukset/hallinto-oikeuden-julkiset-kuulutukset/>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **6.7.2026**.

29.5.2026

Dnro 343/03.04.04.04.23/2025

Asia Valitus ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain yhteiskäsittelyn piiriin kuuluvassa lupa-asiassa

Valittajat Vaivio-Härkinvaara kyläyhdistys ry, Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys ry, [REDACTED]

Luvan hakija Peab Industri Oy

Asian aikaisemmat vaiheet

Elinympäristölautakunnan lupajaos on myöntänyt Peab Industri Oy:lle päätöksellään 18.10.2021 (12.10.2021 § 35) maa-aines- ja ympäristöluvan maa- ja kallioainesten ottamiseen ja kalliokiviaineksen louhintaan ja murskaukseen tiloilla Kotimäki RN:o 9:101 ja Vaivionsalo RN:o 49:126.

Päätöksestä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen, joka on päätöksellään 17.02.2023 nro 179/2023 kumonnut elinympäristölautakunnan lupajaoksen lupapäätöksen ja palauttanut asian lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi.

Päätös, josta valitetaan

Liperin elinympäristölautakunnan lupajaos 29.1.2025 (21.1.2025 § 6)

Lupajaos on myöntänyt Peab Industri Oy:lle maa-aineslain 4 §:n mukaisen luvan maa- ja kallioainesten ottamiseen ja ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitetun ympäristöluvan kiviainesten louhintaan ja murskaamiseen tilojen Kotimäki RN:o 9:101 ja Vaivionsalo RN:o 49:126 alueella Liperin kunnan Vaivion kylässä.

Lupapäätökseen on liitetty seuraavat lupamääräykset:

1. Tämä lupapäätös koskee ottamisvaihetta I. Kallioainesten kokonaisottomäärä on enintään 571 000 m³ ja ottoaika viisitoista (15) vuotta.

2. Ottamisalue saa olla enintään ottamissuunnitelmassa esitetyn kokoinen. Ottamisalueen reunat on merkittävä maastoon yläpäästään maastosta hyvin erottuvien maalatuin puupaaluin/kivilohkarein ja tarpeellisin lippusiimoin/nauhoin sekä varoitustauluin. Jyrkät kalliorintaukset on suojattava aidalla tai kivilohkareilla. Louhinta-alueelle kalliojyrkänteiden päälle on asennettava suoja-aita louhinnan ajaksi.

3. Alin ottamistaso on merkittävä selvästi maastoon. Ottamisalueella on oltava korkokolmio tai vastaava siten, että alin ottamistaso voidaan aina luotettavasti selvittää. Korkokolmio on rakennettava ennen ottamisen aloittamista.

4. Koskematonta kalliota tulee jättää kaikissa olosuhteissa ylimmän todetun luonnollisen pohjavesipinnan päälle vähintään yhden (1) metrin paksuinen luonnontilainen kalliokerros. Pohjaveden korkeustaso on mitattava neljä kertaa vuodessa alueelle asennetuista kolmesta pohjaveden havaintoputkesta. Tulokset havainnoista toimitetaan kerran vuodessa valvontaviranomaiselle.

5. Pohjaveden laatua on tarkkailtava alueelle asennetuista kolmesta pohjavesiputkesta otettavilla näytteillä. Näytteet otetaan ennen toiminnan aloittamista, vuoden välein toiminnan aikana ja lopuksi. Näytteistä analysoidaan vähintään haju, sameus, väri, pH, happi, TOC, sähkönjohtavuus, sulfaatti, kloridi, kokonaiskovuus, alkaliniteetti, nitraatti, nitriitti, ammonium, kokonaistyyppi, koliformiset bakteerit, E. coli bakteerit; liukoiset pitoisuudet (suodatettu näyte): rauta ja mangaani. Pohjavesitarkkailun tulokset tulee toimittaa kerran vuodessa luvan myöntäneelle viranomaiselle ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle. Pohjavesinäytteiden ottamisessa, analysoinnissa ja esittämisessä tulee ottaa huomioon Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen lausunnossaan esittämät seikat.

6. Alueella on noudatettava seuraavia toiminta-aikoja:

Poraaminen:	ma-pe klo 7–22
Rikotus:	ma-pe klo 7–22
Murskaaminen:	ma-pe klo 7–22
Kuormaaminen ja kuljetus:	ma-pe klo 6–22
Räjähdyttäminen:	ma-pe klo 8–18

Räjähdyttäminen ei ole sallittua 20.4.–1.9. Räjähdytysten kokonaismäärä saa olla vuodessa noin 5–7 kertaa.

Arkipyhinä (loppiainen, pitkäperjantai ja pääsiäisen pyhät, vappupäivä, juhannusaatto ja juhannuspäivä, pyhäinpäivä, itsenäisyyspäivä sekä jouluaatto, joulupäivä, tapaninpäivä ja uudenvuodenpäivä) ja viikonloppuisin toimintaa ei saa harjoittaa.

Jos toiminta-ajoista joudutaan poikkeamaan, siitä tulee ilmoittaa valvontaviranomaiselle.

7. Maa-ainesten otto voi vaikuttaa paikallisesti kallioalueen pintavalunnan muuttumisen kautta. Mikäli pintavaluntaa alueella tapahtuu esimerkiksi runsaiden sateiden vuoksi, alueen pintavedet kulkeutuvat ympäröivään maastoon. Tarvittaessa alueelle on rakennettava selkeytysallas, jonka pohjalle kiintoaines laskeutuu.

8. Toiminta ei saa pilata talousvesikaivojen veden laatua. Talousveden laatuvaatimuksista- ja suosituksista on säädetty sosiaali- ja terveysministeriön asetuksissa 401/2001 ja 1352/2015.

9. Toiminnasta aiheutuva melutaso ei saa ylittää lähimpien häiriintyvien kohteiden pihalla A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7–22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22–7) 50 dB. Loma-asuntojen pihalla päiväohjearvot ovat 45 dB ja yöohjearvo 40 dB.

Melutasoa tulee tarkkailla aina toiminnan aikana ja tarvittaessa todentaa mittauksin.

10. Räjähdykset ja louhinta tulee suunnitella ja toteuttaa valtioneuvoston asetuksen räjäytys- ja louhintatyön turvallisuudesta (644/2011) mukaisesti. Räjähdykset tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että aiheutuva tärinä jää mahdollisimman pieneksi.

Räjähdytysten aiheuttamaan tärinää tulee tarkkailla ja tarvittaessa todentaa mittauksin.

11. Toiminnasta ei saa aiheutua terveydensuojelulain mukaista terveyshaittaa pölystä lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. Murskausaseman pölyhaittojen leviäminen ympäristöön tulee tarvittaessa estää joko kastelulla tai päästölähteiden koteloinnilla. Varastokasat ja ajoneuvojen kuormat on tarvittaessa kasteltava. Myös liikenteen pölyhaitat on estettävä tarvittaessa kastelulla. Kasteluun saa käyttää vain puhdasta vettä.

Pölyämistä tulee tarkkailla toiminnan aikana.

12. Murskain tulee sijoittaa alueen matalimmalle kohdalle käyttäen olemassa olevia rintausta suojina. Varastokasat tulee sijoittaa siten, että melun ja pölyn leviäminen ehkäistään. Pudotuskorkeus murskaimelta varastokasaan tulee pitää mahdollisimman pienenä.

Murskauksen meluhaitat tulee minimoida käyttämällä tarvittaessa kumituksia, koteloiteja tai muita vastaavia meluntorjuntatoimia.

13. Öljytuotteita sisältävät säiliöt on sijoitettava kaivualueen ulkopuolelle. Säiliöiden on oltava kaksoisvaipallisia tai ne on varustettava tiiviillä säiliön tilavuutta vastaavalla katetulla suoja-altaalla. Öljysäiliöiden säilytyspaikka ja työkoneiden tankkauspaikka on oltava pohjarakenteeltaan nestetiivis ja kaukalomallinen mahdollisten valumien estämiseksi.

Kaluston huolto, korjaus tai pesu on ottamisalueella ja sen välittömässä läheisyydessä kiellettyä, lukuun ottamatta välttämättömiä akuutteja korjauksia. Huolto- ja korjauspaikat on varattava alueen ulkopuolelle ja ne on suojattava asianmukaisesti.

Mahdollisten öljyvahinkojen varalta alueella tulee olla öljynimeytysmateriaalia ja riittävä alkusammutuskalusto.

14. Onnettomuus- ja häiriötilanteita varten toiminnalle on nimettävä vastuuhenkilö, jonka yhteystiedot on ilmoitettava valvontaviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista. Yhteystiedot on pidettävä ajantasaisina.

15. Jätteiden säilyttäminen ja käsittely on tehtävä niin, ettei niistä aiheudu pölyämistä, roskaantumista, maaperän tai pohjaveden pilaantumisvaaraa eikä terveyshaittaa. Vaaralliset jätteet on säilytettävä tiiviisti suljetuissa, kullekin jätetyypille tarkoitetuissa astioissa, säiliöissä tai pakkauksissa ja varastoitava katetussa ja lukitussa tilassa. Vaarallisia jätteitä luovutettaessa jätteiden siirrosta on laadittava siirtoasiakirja, josta ilmenevät tiedot vaarallisista jätteistä voimassa olevan jätelain ja -asetuksen mukaisesti.

Kaivannaisjätteet tulee varastoida ja käsitellä kaivannaisjätehuoltosuunnitelman mukaisesti.

16. Jätteiden kuljettaminen ja jätekirjanpito tulee toteuttaa Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen lausunnossa esitetyllä tavalla.

17. Toiminnasta tulee pitää käyttöpäiväkirjaa, joka tulee pyydettyä esittää ympäristönsuojeluviranomaiselle. Käyttöpäiväkirjaan tulee merkitä ainakin seuraavat tiedot:

- louhitun ja murskatun kiviaineksen määrä
- rikotuksen, murskauksen ja räjäytysten toiminta-ajat
- toiminnassa muodostuneet jätteet ja niiden toimituspaikat
- pohjavesitarkkailun tulokset
- poikkeustilanteet ja niiden takia tehdyt toimenpiteet
- mahdolliset muut mittaustulokset.

18. Jälkihoito on tehtävä mahdollisuuksien mukaan vaiheittain ottotoiminnan edetessä. Jälkitoimenpiteisiin on kiinnitettävä erityistä huomioita. Jyrkkien rintausten yläosiin on rakennettava aidat turvallisuuden varmistamiseksi. Kallioalueen pohja on tasattava ja muotoiltava siten, ettei alueelle pääse muodostumaan pintavesilammikoita.

19. Ottamisalueelle ei saa tuoda maa-aineksia muualta lukuun ottamatta maisemoinnissa mahdollisesti tarvittavaa verhoilumateriaalia. Muualta tuotua verhoilumateriaalia ei saa kuitenkaan varastoida alueella.

20. Luvan haltijan on viipymättä ilmoitettava valvontaviranomaiselle toiminnan pysyvistä tai pitkäaikaisista keskeyttämisistä, toiminnan valvonnan

kannalta olennaisista muutoksista, kuten toiminnan supistamisesta tai laajentamisesta sekä luvanhaltijan vaihtumisesta.

21. Toimintaa ei saa aloittaa, ennen kuin valvova viranomainen on tehnyt hakijan pyynnöstä alueella aloituskatselmuksen. Ottamissuunnitelman ja lupaehtojen noudattamisen seuraamiseksi tulee paikan päällä järjestää tarvittaessa hakijan ja valvontaviranomaisen yhteisiä katselmuksia. Toiminnan loputtua alueella on pidettävä loppukatselmus, jossa todetaan alueen jälkihoidon ja maisemointitöiden riittävyys.

22. Tiedot ottomäärästä on vuosittain toimitettava NOTTO-rekisteriin ja lupaviranomaiselle.

23. MaL 12 §:n mukaan hakijan on annettava kunnalle pankki- tai vastaava vakuus jälkihoitotöiden suorittamisen vakuudeksi. Vakuuden suuruudeksi määrätään 30 000 euroa. Vakuuden on oltava voimassa vähintään yksi (1) vuosi kauemmin kuin myönnetty lupa. Vakuus tulee asettaa ennen toiminnan aloittamista viipymättä, mikäli toiminta aloitetaan muutoksenhausta huolimatta. Kunta luovuttaa vakuuden pois, kun hakijan pyytämässä lopputarkastuksessa jälkihoitotyöt on todettu kaikilta osin tehdyiksi lupaehtojen mukaisesti.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Valittajat ovat ensisijaisesti vaatineet, että päätös kumotaan. Toissijaisesti valittajat ovat vaatineet asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi. Viimesijaisesti lupamääräyksiä 4–7, 9–11, 17–18, 20–21 ja 23 tulee muuttaa ja lisätä lupamääräykset 24–26 valituksesta tarkemmin ilmenevällä tavalla.

Perustelut

Lupamääräyksissä ei ole otettu huomioon korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä viereiselle NCC Roads Oy:n alueelle. Korkein hallinto-oikeus on määrännyt, että suojakerroksen paksuuden on oltava neljä metriä, pohjaveden havaintoputki on rakennettava ja pohjaveden korkeus mitattava neljä kertaa vuodessa.

Heinävaaran kallioalue Louhilampien ja Vehkalampien välissä on ollut kiviaineksen ottoalueena vuodesta 2000 lähtien. Tähän saakka ottomäärä on ollut noin 190 000 k-m³. Rajanaapureita on huomattavasti enemmän kuin lupahakemuksessa väitetään. Esitetyn lupa-alueen länsi- ja itäpuolella enintään 1 500 metrin etäisyydellä on noin 50 rakennusta asuin- ja loma-asuntokäytössä. Koska louhosalue on korkotasossa +114 - +150 metriä ja edellä mainitut rakennukset tasossa +90 - +120 metriä, Harinjärven läheiset rakennukset ovat alempana kuin louhosalue. Edellisen murskaustoiminnan aikana melu ja tärinä on ollut häiritsevää. Lähialueella alle 800 metrin päässä louhosalueesta on tulipaikkoja laavuineen. Pintavedet valuvat kahteen eri vesistöön, Pieni Vehkalammen alueelle ja merkittävä osa kaakkoisesta osasta

vastoin hakemuksen väittämää Louhilammen puoleiseen vesistöön ja siitä edelleen Polvijärviin.

Heinävaara ja Louhilammet ympäristöineen ovat virkistysalueeksi kaavoitettua aluetta. Osa reiteistä kulkee louhosalueen vieritse. Vaivion oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa kallioainesten otto on rajattu pienemmäksi kuin maakuntakaavassa. Kaavamääräyksen EO-2 mukaan alue tulee maisemoida, kun voimassa oleva lupa päättyy. Päivitetystä Joensuun seudun yleiskaavassa ei ole osoitettu lainkaan EO3-alueita kyseessä olevalla alueella, mutta siinä on määritelty alueen läpi ulkoilureitti.

Vehkasuon 1 luokan pohjavesialue sijaitsee lupa-alueen välittömässä läheisyydessä. Pohjavesialueella on Härkinvaaran vesiosuuskunnan vedenottamo alueen eteläisen tien vieressä. Pohjavesialueen suoja-alue sijaitsee noin 100 metrin päässä lupa-alueesta ja alueelle esitetty tie kulkee lähisuoja-alueen läpi. Pohjavesialueella ei ole tehty vuoden 1981 jälkeen pohjavesimittauksia. Ottotoiminta ulottuu jo nyt syvemmälle kuin korkein hallinto-oikeus päätöksessään on määritellyt. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaisesti, varovaisuusperiaatetta noudattaen, tulisi alimman ottokorkeuden olla vähintään korkotason +117 yläpuolella. Alueella on Liperin kunnan vuonna 1995 vahvistama pohjaveden suojelusuunnitelma. Eteläinen kuljetusreitit osalta päätöksessä ei noudateta vesilain 4 luvun 11 ja 12 §:ien määräyksiä. Pieni Louhilammesta kaakkoon laskeva puro on luonnontilainen ottoalueen alemmalle suolle saakka. Pieni Vehkalampi on osa pohjavesialuetta. Vedenottamolla on herkkiä laitteita, jotka reagoivat poikkeuksellisiin muutoksiin. Räjätysten työvaihe aiheuttaa myös riskin maaperälle ja voi vaikuttaa pohjavesivirtauksiin kallio- ja maaperässä.

Ottotoiminnan tulisi olla vaiheistettua. Toiminnan seurauksena veden happamuus kasvaa. Samoin veden nitraattipitoisuus ja kloridipitoisuus kasvavat.

Vehkalammella elää kaakkuri, jonka elinympäristön takia osayleiskaavassa on merkitty alue LUO-kohteeksi. Kaakkuri olisi tullut ottaa huomioon lupamääräyksissä. Tiira-havaintotietopalveluun on kirjattu pesimähavaintoja alueelta muun muassa seuraavista rauhoitetuista linnuista: telkkä, pyy, metso, kaakkuri, haapana, laulujoutsen, valkoviklo. Luvassa olisi tullut rajoittaa myös poraus-, rikotus- ja murskaustoiminta kaakkurin pesimäajan ulkopuolelle.

Myös Louhilammet ovat LUO-kohteita. Ne ovat luonnontilaisia erämaalampia, jotka kytkeytyvät Kunnasniemen suoalueiden luonnonsuojelualueeseen. Louhilammet ovat majavan asuinaluetta patorakennelmineen. Louhilammesta laskee luonnontilainen puro alempiin vesistöihin lupa-alueen vierestä, useita metrejä alempana ilman suojaa kivipölyltä. Louhilammesta laskeva puro on suojeltu vesiluontotyypin. Osayleiskaavan mukaan alueen linnustoon kuuluvat valkoselkätikka, pyy, töyhtötiainen, närhi ja harakka. Lupa-alueen lähialueet ovat pyyn, metson, teeren ja kyyhkysen elinalueita. Louhilammen ympäristössä on metsälain 10 §:n tarkoittamia kohteita. Lupahakemuksen selvityksissä ei ole selvitetty lupa-alueen tuhoutuvia soita ja niiden tuottamaa riskiä niin pohjavedelle kuin

pintavesille. Selvityksessä ei ole mainintaa lammella olevasta majavien eikä sammakoiden yhdyskunnasta.

Hanke vaarantaa liikenneturvallisuutta. Eteläinen kulkuyhteys Polvijärventieltä aiheuttaa rasitusta, tärinää sekä riskin Härkinvaaran vesiosuuskunnan vedenotolle. Lisääntynyt melu aiheuttaa haittaa useille alueen rakennuksille käyttäjineen. Kuljetuksista aiheutuu myös pölyhaittaa.

Valituksenalaisen päätöksen mukaisia ja NCC Industry Oy:n toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia vesille, pohjavedelle ja alueille ei ole selvitetty. Lupahakemuksessa ei ole selvitetty mahdollista selkeytysaltaan tarvetta ja tarkoitusta.

Lupapäätöksessä ei ole annettu määräystä melusteesta eikä melunmittauksista.

Osayleiskaava ei mahdollista uusia kiviaineksen ottolupia ilman, että kaavanmukainen pääkäyttötarkoitus vaikeutuisi. Päätös on Joensuun seudun yleiskaava 2020 vastainen ja estää kaavan toteutumista.

Hankkeesta aiheutuu eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta, kun otetaan huomioon muun muassa kuljetuksista johtuva pöly- ja meluhaitta kesäisin joka arkipäivä reilun kolmen kuukauden aikana.

Alueella on Muraus-asetuksen tarkoittamia häiriölle alttiita kohteita alle 300 metrin etäisyydellä kivilouhimosta. Iso Vehkalammella asuva kaakkuri häiriintyy, koska etäisyys louhinta-alueelle on noin 250 metriä. Myös Louhilammet sijaitsevat ainoastaan noin 200 metrin päässä lupa-alueesta.

Hanke aiheuttaa maa-aineslain vastaisesti kauniin maisemakuvan turmeltumista eikä muutoinkaan ole maa-aineslain edellytysten mukainen. Myös alueen pohjavesi ja Pieni Louhilampi vaarantuvat. Pölyselvitystä ei ole tehty.

Maa-aineslain 10 §:n 2 momentin vaatimus ottamisen kohdistumisesta kaavassa maa-ainesten ottamiseen varatulle alueelle ei täyty. Myös 15 vuoden lupa-aika on maa-aineslain vastainen. Kyseessä ei ole uusi ottolupa, vaan jatkolupa vanhaan jo aiemmin luvitettuun kohteeseen.

Hanke edellyttää myös vesitalousluvan vesilain 3 luvun 2 §:n perusteella.

Louhinta-alueella kalustoa ei voi sijoittaa louhoksen pohjalle suojaamattoman maakerroksen päälle, koska ei ole tutkittua tietoa pohjaveden todellisesta tilanteesta. Alin ottotaso on liian alhainen.

Luontoselvitys on käytännössä tekemättä ja puutteellinen. Todellista melu-, pöly- ja hiukkaspäästöselvitystä ei ole tehty. Kuljetukset tulisi rajata kello 8–16 välille. Kuljetusten meluhaitat ovat selvittämättä liityttäessä tielle 502. Rekkojen kiihdytys tapahtuu usean rakennuksen piha-alueen välittömässä läheisyydessä.

Pohjavesialueen suojelusuunnitelman vaikutus ottotoimintaan ja kuljetusreitteihin on selvittämättä. Hakemuksessa ei ole selvitetty lainkaan Vehkalampien ojaston kuntoa ja kykyä käsitellä hule- ja prosessivesiä.

Luvan hakija ei ole selvittänyt ELY-keskukselta tieliittymien lupia tielle 502. Liikenneturvallisuuden osalta jätetty huomiotta eteläisen liikenteen vaarallisuus.

Hankkeen toteutuminen tekisi kiinteistöjen myynnin kohtuuttoman hankalaksi ilman merkittävää arvonalennusta.

Hakemussuunnitelmasta puuttuu pintavesien mittaus, jälkihoitosuunnitelma ja kallioperäselvitys.

Asianosaisten kuuleminen ei ole ollut riittävää ja kuuleminen on tehty väärässä vaiheessa lupaprosessia. Muistutuksille ja vaatimuksille varattu aika ei ole ollut riittävä, koska kuulutus on annettu 4.7.2024 eli kesäloma-aikaan. Luvan hakija on jättänyt asukkaiden kuulemisen Liperin kunnan kuulemismenetellyn vastuulle. Myös kuljetusreittien varsien kiinteistöjen haltijoita, kyläyhdistystä ja vesiosuuskuntaa olisi tullut kuulla. Lupa on kuulutettu ilman viranomaislausuntoja. Lausunnot on saatu muun muassa ELY-keskukselta vasta kuulemisajan jälkeen. Lähiasukkailla oli ollut käytettävissään viranomaislausuntoja lupahakemuksesta.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Liperin kunnan elinympäristölautakunnan lupajaostolta on pyydetty lausunto valituksista. Hallinto-oikeus on varannut Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Liperin kunnalle ja Liperin kunnan terveydensuojeluviranomaiselle tilaisuuden vastineen antamiseen valituksesta.

Liperin kunnan elinympäristölautakunnan lupajaos on antanut lausunnon.

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on antanut vastineen.

Pohjois-Karjalan Ympäristöterveys on antanut vastineen.

Peab Industri Oy on antamassaan vastineessa todennut muun ohella, että Iso Vehkalammille, mistä kaakkurihavainnot on tehty, on ottamisalueen reunasta matkaa vähintään noin 320 metriä. Etäisyys ottamisalueelta Pieni Vehkalammille on noin 125 metriä ja Pieni Louhilammelle vastaavasti vähintään noin 280 metriä. Ottamisalueelta ei ole suoraa näköyhteyttä lampien suuntaan. Iso Vehkalammen rannalla ei ole asutusta, loma-asutusta, eikä se ole virkistys- tai luonnonsuojelualue, joten sitä ei voida pitää Muraus-asetuksen mukaisena häiriölle alttiina kohteena. Sama koskee Louhilampea ja Pientä Louhilampea. Myönnetyn lupapäätöksen mukainen ottaminen ei ulotu Pieni Louhilammen eikä Louhilammen ympäristöön. Tehtyjen selvitysten perusteella suunnittelualueelta ei ole pohjaveden virtausyhteyttä

pohjavesialueelle. Ottamisalueelta ei itse alueen ja ympäristön topografian ansiosta johdu merkittäviä määriä hulevesiä ympäristöön eikä näin ollen myöskään ympäröiviin vesistöihin. Ottaminen ei ulotu Pieni Vehkalammelle. Hakijan toiminnasta ei johdu vesiä kyseiseen lampeen, eikä sen luonnontila muutu haetun toiminnan vuoksi. Uudenkään maastokäynnin (3.10.2024) perusteella alueella ei havaittu noroa.

Liperin kunta on ilmoittanut, että se on päättänyt olla antamatta erillistä lausuntoa asiasta.

Valittajat ovat antaneet vastaselityksen.

Valittajat ovat toimittaneet lisäselvitystä.

Merkintä

Vaasan hallinto-oikeus on välipäätöksellään 31.3.2025 numero 368/2025 kieltänyt Liperin elinympäristölautakunnan lupajaoksen päätöksen täytäntöönpanon.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus ei tutki [REDACTED] ja hänen asiakumppaneidensa valitusta [REDACTED] tekemänä. Valitus tutkitaan muiden muutoksenhakijoiden tekemänä.
2. Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

1. Tutkimatta jättäminen

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 81 §:n 2 momentin kohdan 4 mukaan tuomioistuimien jättää valituksen tutkimatta, jos valittajalla ei ole valitusoikeutta. Oikeus hakea muutosta ympäristönsuojelulain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen on ympäristönsuojelulain 191 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan asianosaisella.

Maa-aineslain 20 §:n 2 momentin mukaan maa-aineslupahakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittelyssä annettuun yhteiseen lupapäätökseen haetaan muutosta siten kuin muun ohessa ympäristönsuojelulain 191 §:ssä säädetään. Asianosaiseen sovelletaan tällöin, mitä ympäristönsuojelulain 43 §:n 1 momentissa säädetään.

Ympäristönsuojelulain 43 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta.

Hallinto-oikeus toteaa, että muun asianosaisen kuin luvan hakijan valitusoikeus perustuu lähtökohtaisesti siihen haitalliseen vaikutukseen, joka luvan mukaisesta toiminnasta saattaa aiheutua. Valitusoikeuden perustavien haitallisten vaikutusten tulee olla välittömiä sekä merkittäviä. Vaikutusten merkittävyyttä on oikeuskäytännössä arvioitu keskeisesti toiminnan ja valittajan asuinpaikan sekä hänen omistamiensa tai hallitsemiensa kiinteistöjen välisen etäisyyden perusteella.

██████████ valituksessa ilmoitettu osoite sijaitsee noin kahden kilometrin etäisyydellä hankealueesta.

Kun otetaan huomioon etäisyys toiminnan sijainnista ja liikenteen reitistä, ██████████ ei ole nyt kysymyksessä olevassa maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaisessa yhteislupa-asiassa valittamaan oikeutettu asianosainen. Näistä syistä ja kun ei ole esitetty muutakaan perustetta, johon ██████████ valitusoikeus voisi perustua, valitus on jätettävä tutkimatta tekemänä.

2. Pääasia

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

Ympäristönsuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Saman pykälän 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan: 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski; 2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle; 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta; 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus ja 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 12 §:n mukaan luvanvaraista, ilmoituksenvaraista tai rekisteröitävää toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Lisäksi alueella, jolla on voimassa maakuntakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa

terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua; 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentin (12.4.2019/504) mukaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua toimintaa, hakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ennen päätöksentekoa. Hakemukseen on lisäksi tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1–5 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu: 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista; 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista; 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Pykälän 2 momentin mukaan alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuva.

Maa-aineslain 5 §:n 2 momentin mukaan suunnitelmaa laadittaessa on tarvittavassa laajuudessa selvitettävä vallitsevat luonnonolosuhteet, ainesten määrä ja laatu sekä hankkeen vaikutukset ympäristöön ja luonnonolosuhteisiin.

Maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Maa-aineslain 13 §:n 1 momentin mukaan toimivaltaisen lupaviranomaisen on annettava maa-aineslupaa koskeva hakemus tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Kuulutuksen ja hakemusasiakirjojen on mainitun lain 62 a §:ssä säädetystä poiketen kuitenkin oltava nähtävillä vähintään 30 päivää. Kuulutuksessa ja kuulutetuissa asiakirjoissa julkaistut henkilötiedoiksi katsottavat toiminnanharjoittajan nimi sekä ottamisalueen sijaintipaikka ja kiinteistötiedot on mainitun lain 62 b §:ssä säädetystä poiketen poistettava verkkosivuilta päätöksen tultua lainvoimaiseksi. Tieto kuulutuksesta on julkaistava toiminnan vaikutusalueen kunnissa. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain (410/2015) 108 §:ssä. Tämän ohella kunnan on varattava ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvien kiinteistöjen ja muiden alueiden omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi, paitsi milloin se on ilmeisen tarpeetonta. Lupahakemuksen tiedoksiannosta ja tiedottamisesta aiheutuneet kulut kuuluvat luvan hakijan maksettaviksi.

Saman pykälän 2 momentin mukaan luvan hakija voi liittää hakemukseensa selvityksen siitä, että naapurit tai osa naapureista ovat tietoisia hankkeen kannalta merkittävistä asiakirjoista ja tiedoista sekä selvityksen heidän mahdollisesta kannastaan hankkeeseen. Siltä osin kuin hakija ei ole esittänyt riittävää selvitystä naapurien kuulemisesta, on kunnan järjestettävä kuuleminen. Kuulemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan kivenlouhimo, muu kivenlouhinta ja kivenmurskaamo on lisäksi sijoitettava siten, että melua tai pölyä aiheuttavan toiminnon etäisyys asumiseen tai loma-asumiseen käytettävään rakennukseen tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tai muuhun häiriölle alttiiseen kohteeseen on vähintään 300 metriä.

Asiassa saatu selvitys

Maa-aines- ja ympäristölupaa on haettu Liperiin Vaivion kylään määräaloille kiinteistöistä Kotimäki 426-412-9-101 ja Vaivionsalo 426-412-49-126. Suunnitelma-alueen pinta-ala on 11,9 hehtaaria. Hakemuksen mukaisella toiminnalla on tarkoitus jatkaa Morenia Oy:n alueella harjoittamaa maa-ainesten ottotoimintaa. Morenia Oy:lle myönnetty maa-aineslupa on päättynyt marraskuussa 2020 ja ympäristölupa maaliskuussa 2021. Lupaa aloittaa toiminta on haettu aiemman maa-ainesluvan mukaisen alueen osalta.

Alue on osittain avattua ottamisaluetta. Avatun alueen ottamistaso on alimmillaan noin +113,3 metriä. Kokonaisottomäärä on 571 000 m³ ja arvioitu vuotuinen otto noin 15 000–40 000 m³. Ottamisjärjestys alueen sisällä

tarkentuu toiminnan edetessä. Lupaa on haettu vaiheelle I. Ottamista on tarkoitus jatkaa vaiheen II mukaisella alueella ottamisen päätyttyä vaiheen I alueelta.

Ottamisalue ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle. Venäänsuon 1-luokan pohjavesialue sijoittuu suunnitelma-alueen eteläpuolelle noin 140 metrin etäisyydelle. Huhusniemen 2-luokan pohjavesialue sijoittuu suunnitelma-alueen länsipuolelle noin 700 metrin etäisyydelle. Hakemuksen mukaan suunnitelma-alueen läheisyydessä alle 500 metrin etäisyydellä ei ole talousvesikaivoja. Venäänsuolla sijaitsevalla vedenottamalla ei ole vesilain mukaista suoja-aluetta. Toiminta-alue ei sijoitu pohjaveden suojelusuunnitelmassa esitetyille lähi- ja kaukosuojavyöhykkeille.

Pohjavesiselvityksen 11.9.2023 mukaan suunnittelualueen pohjavesi purkautuu Iso- ja Pieni Vehkalammin laaksoon, joka on suunnittelualueen ja pohjavesialueen välissä. Kallion on arvioitu olevan ehjää eikä tiedossa ole kallioruhjeita, jotka merkittävästi vaikuttaisivat pohjaveden virtauskuvaan. Selvityksen yhteydessä alueelle on asennettu kolme pohjaveden havaintoputkea. Näytteiden perusteella vesi on laadultaan tavanomaista suomalaista pohjavettä. Pohjaveden pinnankorkeusmittausten perusteella pohjavesi on tasossa noin +110–+112 metriä. Alimman ottotason, jossa avattu alue jo nykytilassaan on, ja pohjaveden väliin jää noin metrin suojakerros. Pohjaveden havaintopintojen ja purkautumisalueiden korkeuden perusteella on arvioitu, että ottotoiminta tulee sijoittumaan yhtenäisen pohjavesipinnan yläpuolelle, eikä toiminnasta seuraa laajempaa pohjaveden pinnan alenemaa. Selvityksen mukaan suunnittelualueelta ei ole pohjaveden virtausyhteyttä pohjavesialueelle eikä ottotoiminnalla siten arvioida olevan vaikutusta pohjavesialueella sijaitsevalle vedenottamolle.

Ottamisalueen itälaidan varastoalueella on oja, josta alueen vedet pintavedet purkautuvat suoalueen ojastoon, mistä ne suotuen valuvat kohti Iso Vehkalampea. Toiminnan edetessä myös alueen eteläosasta ohjautuu vesiä saman ojaston kautta Iso Vehkalammin suuntaan. Suoalueen korkeuserot ovat hyvin vähäiset ja siten suuria virtaamia ei ole. Iso Vehkalampi purkautuu Harijärveen.

Suunnitellulle maa-ainestenottoalueelle on tehty maastokäynti. Vaikka Metsäkeskuksen virtausverkkoaineiston perusteella alueella on runsaasti mahdollisia virtavesiuomia, näitä ei havaittu vuonna 2023 löydetyn noron lisäksi alueelle vuonna 2024 tehdyn maastokäynnin yhteydessä.

Ottamisalue sijoittuu Vaivion osayleiskaavassa EO-2-alueen (kallioainesten ottoalue) lisäksi maa- ja metsätalousvaltaiselle M alueelle. Lupaa on haettu 15 vuodeksi, koska suunnitelma-alue sijoittuu hakemuksen mukaan maakuntakaavan EO3-alueelle. Aluevarausmerkinnällä osoitetaan vähintään seudullista merkitystä omaavia kalliokiviainesten ottoalueita.

Välimatkaa lähimpään vakituiseen asutukseen on noin 850 metriä ja vapaa-ajan asuntoon noin 1 000 metriä.

Ympäristömeluselvityksen 10.3.2024 mukaan Peab Industri Oy:n ja NCC Industry Oy:n toiminnasta erikseen ja yhdessä aiheutuva melutaso ei ylitä ympäristön asuin- ja lomarakennuksilla päiväajan keskiäänitason 55 dB(A) raja-arvoja missään loughinnan vaiheessa ja toimintatilanteessa. Mallinnuksen leviämiskuvien perusteella toimintoihin liittyvän liikenteen aiheuttama melu ei myöskään aiheuta päiväajan keskiäänitason 55 dB ylityksiä tien varren asuinrakennusten piha-alueilla. Peab Industri Oy:n toimiessa alueensa eteläosassa voidaan länsipuolella Harijärven alueella oleville asuin- ja lomarakennuksille aiheutuvaa melutasoa pienentää varastointi- ja tukitoimintoalueelle sijoitettavalla melusteellä. Raja-arvojen saavuttamiseksi meluste ei kuitenkaan ole välttämätön. Louhilammen pohjoispuolella olevalle luonnonsuojelualueelle aiheutuva päiväajan keskiäänitaso on kaikissa toimintatilanteissa korkeintaan 40 dB(A). Toiminta-alueilla ei ole merkittävää yöaikaista melua aiheuttavaa toimintaa.

Ympäristöön kohdistuvia haittavaikutuksia tärinästä aiheutuu lähinnä räjäytyksien yhteydessä. Räjäytysten aiheuttamaa tärinää vähennetään suunnitelman mukaan optimoimalla käytettävä momentaaninen räjähdemäärä kohteeseen sopivaksi. Pitkän etäisyyden takia alueella ei hakemuksen mukaan arvioida aiheutuvan loughinnasta haittaa kiinteistöille.

Hakemuksen mukaan loughintatyö tehdään niin, että pölyäminen on mahdollisimman vähäistä. Räjäytyksien yhteydessä syntyvissä lyhytkestoisissa pölypilvissä voi olla korkeita hiukkaspitoisuuksia, joiden ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan haittaa ympäristössä. Räjäytyksien määrä on vähäinen suhteessa toiminta-aikoihin. Muista toiminnosta aiheutuvaa pölyämistä vähennetään tarvittaessa kastelemalla teitä ja kulkuväyliä, murskattavaa tuotetta, koteloimalla kuljettimia sekä säätämällä kiviaineksen putoamiskorkeuksia. Kallioalueella pölyn leviämistä rajoittavat tehokkaasti myös kallioseinämät. Kasteluun käytettävä vesi on saatavissa alueelta.

Alueelle kuljetaan Polvijärventieltä (seututie 502) erkanevalta metsätieltä. Eteläisempi liittymä, jota käytetään alueelle mentäessä, on kohdassa Polvijärventie 77. Pohjoisempi liittymä, jota käytetään alueelta poistuttaessa, on kohdassa Polvijärventie 81. Kuljetuksia arvioidaan olevan noin 5–15 raskaan kuljetuksen ajoa suuntaan päivässä. Kysyntä vaikuttaa kuitenkin eniten toteutuviin kuljetusmääriin.

Vaivionsalon luonto- ja maisemaselvityksen 12.9.2023 mukaan Vaivionsalon aiempi ottotoiminta, ottamisalueiden sijainti, lähiympäristön topografia sekä ympäristön metsäisyys huomioiden suunniteltu toiminta ei vaikuta merkittävästi alueen maisemakuvaan. Ottamistoiminta muuttaa alueen maisemakuvaa, mutta aluetta ympäröivä metsä ja maastonmuodot estävät ottamisalueen näkymistä lähiympäristöön kauemmaksi. Täten muutos kaukomaisemassa on vähäinen.

Luonto- ja maisemaselvityksen mukaan kaakkureista ei tehty näkö- tai kuulohavaintoja Iso- ja Pieni Vehkalammella toukokuussa 2023 tehdyillä maastokäynneillä. On kuitenkin mahdollista, että alueen muilla lammilla pesivät yksilöt käyvät myös Isolla Vehkalammella ruokailemassa. Pohjois-

Karjalan ELY-keskuksen 3.1.2024 antamassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa antamassa päätöksessä on todettu, että uhanalaisen kaakkurin on havaittu pesineen hankkeen lähialueen lammilla yhä. Iso Vehkalammelta on Tiirassa kaakkurin pesintään viittaavia havaintoja lähes vuosittain, ja harrastajien tarkemman seurannan tuloksena on kesältä 2022 dokumenttikuva munapesästä sekä kesällä 2023 on nähty hautova emo rantaturpeella. ELY-keskus on katsonut, että kaakkurin pesimisrauhan turvaaminen edellyttää ainakin toiminnan ajallista rajoittamista kaakkurin pesintäajan (20.4–1.9.) ulkopuolelle.

Oikeudellinen arviointi

Menettely lupaviranomaisessa

Ympäristönsuojeluasetuksen 11 §:n mukaan lupahakemuksesta ja ilmoituksesta on kuulutettava sen jälkeen, kun asia on riittävän yksityiskohtaisesti selvitetty. Lupahakemusta koskevat asiakirjat ovat olleet nähtävillä kuulutusajan 3.7.–11.8.2024. Kuulutuksessa on mainittu, että lisätietoja antaa ympäristötarkastaja. Näin ollen valittajilla on ollut mahdollisuus saada lisätietoja asiasta sekä pyytää lisäaikaa muistutuksen toimittamiselle. Kuulutusvaiheessa ei ole mukana viranomaisten lausuntoja eikä niitä kuuluteta myöhemminkään.

Asiassa saadun selvityksen mukaan toiminta-alueen lähimmät naapurit ovat hakemuksessa mainitut kiinteistöt [REDACTED] sekä [REDACTED]. Elinympäristölautakunnan lupajaos on tiedottanut lupahakemuksesta ympäristönsuojelulain 44 §:n mukaisesti toiminnan vaikutusalueella ja lähettänyt kuulutuksen erikseen postitse tiedoksi naapurikiinteistöjen omistajille. Ympäristönsuojelulain 44 §:n 2 momentin mukaan kuulutus on annettava erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Kysymyksessä on suppeampi asianosaispiiri kuin ne asianosaiset, joihin toiminnan ympäristövaikutukset ulottuvat. Se, että alueella aikaisemmin harjoitetun toiminnan melu on kuulunut tietyn asianosaisen asunnolle, ja se, että tämä asianosainen on kokenut melun häiritseväksi, ei siten tarkoita sitä, että kyseinen asianosainen olisi sellainen asianosainen, jolle kuulutus on annettava erikseen tiedoksi. Kun otetaan huomioon etäisyydet vapaa-ajan- ja vakituisen asutukseen sekä se, että hakemusta koskeva kuulutus on julkaistu myös sanomalehdessä, on lupahakemuksesta tiedottaminen valituksenalaisessa asiassa lupaviranomaisessa ollut riittävä ja ympäristönsuojelulain mukainen.

Asiassa ei ole tullut ilmi, että hakemuksen tiedoksiantamisessa kuuluttamalla taikka tilaisuuden varaamisessa muistutusten ja mielipiteen esittämistä varten olisi tapahtunut sellaisia virheitä, joiden vuoksi päätös olisi syytä kumota ja palauttaa asia uudelleen käsiteltäväksi. Ottaen huomioon toiminnan laatu ja laajuus ei enempi kuuleminen ole ollut tarpeen.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on lupaharkinnassaan otettava huomioon asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset ja mielipiteet. Ympäristönsuojelulaissa ei ole säännöstä, jonka perusteella kuulutusajan jälkeen toimitettuja lausuntoja ja muistutuksia ei oteta

lupaharkinnassa huomioon, joten ympäristönsuojelulain 48 §:n 1 momentin yleissäännöksen perusteella tällaisetkin lausunnot on otettava lupaharkinnassa huomioon. Asiassa ei siten ole tapahtunut menettelyvirhettä tältä osin.

Kaava

Hallinto-oikeus katsoo, että luvan mukainen maa-ainesten ottaminen ei vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen maa-aineslain 3 §:n 2 momentin tai ympäristönsuojelulain 12 §:n vastaisesti. Hallinto-oikeus toteaa, että yleiskaavan M-alueita koskeva kaavamääräys voi mahdollistaa alueelle sijoitettavaksi myös muuta kuin alueen pääkäyttötarkoituksen mukaista perinteistä maa- ja metsätaloustoimintaa vaikeuttamatta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Maisema, kauneusarvot ja luonnonesiintymät

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtien mukaan aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista tai luonnon merkittävien kauneusarvojen tuhoutumista. Kaunis maisemakuva ja luonnon merkittävät kauneusarvot kytkeytyvät käsitteinä toisiinsa. Hallituksen esityksen maa-aineslaiksi (88/1980 vp) yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan säännös ei suojaa mitään tahansa maisemaa, vaan on edellytettävä, että maisemakuvalla on katsottava olevan tiettyjä, objektiiviseen arviointiin perustuvia kauneusarvoja. Turmeltuminen merkitsee sitä, että maiseman luonne perinpohjaisesti muuttuu ja sen kauneusarvot häviävät. Lainkohdassa tarkoitettuja luonnon merkittäviä kauneusarvoja voivat edustaa esimerkiksi harjumuodostelma, josta aukeaa laaja näköala ympäröivälle alueelle, tai alue, joka kasvillisuutensa puolesta on merkittävä.

Koska alue on olemassa olevaa maa-ainesten ottoaluetta, suunniteltu ottotoiminta ei vaikuta merkittävästi alueen maisemakuvaan.

Louhinta- ja murskaustoiminnan aiheuttama pöly on pääosin suuria partikkeleita, jotka laskeutuvat pääasiassa toiminta-alueelle. Toimittaessa lupamääräysten 11 ja 12 mukaisesti pölystä ei aiheudu haittaa lähialueen vesille tai suolle. Valituksessa luetellut linnut, pyy, metso ja teeri ovat riistalintuja, jotka ovat rauhoitettuja pyyntiajan ulkopuolella. Kyyhkysiä on muutamia. Nämä linnut eivät estä toimintaa. Metsälain 10 §:n mukaisia kohteita ei ole valituksessa tarkennettu ottoalueelle, eikä niitä siellä ole selvitysten mukaan.

Asiassa saadun selvityksen perusteella alueella ei ole harvinaisia kasvilajeja tai uhanalaisia eläimiä. Ottaminen ei siten aiheuta erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa.

Pinta- ja pohjavedet ja vesien johtaminen

Hanke ei sijaitse tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella eikä louhinta asiassa saadun selvityksen mukaan ulotu

pohjaveden pinnan alapuolelle. Yksinomaan veden kertyminen louhokseen ei tarkoita sitä, että louhinta tapahtuisi pohjaveden pinnan alapuolella tai että louhinnalla veden kertymisen vuoksi olisi vaikutuksia pohjaveden laatuun tai määrään.

Pohjavesiselvityksen sekä mitattujen pohjaveden pinnankorkojen perusteella lupamääräyksessä 4 määrätty yhden metrin suojakerros on riittävä, kun otetaan huomioon lupamääräyksen 5 tarkkailuvelvoite. Hallinto-oikeus toteaa, että pohjavesien suojelusuunnitelma ei ole lupaviranomaista oikeudellisesti sitova, mutta se voidaan kuitenkin ottaa selvityksenä huomioon päätösharkinnassa. Hallinto-oikeus katsoo, että kun otetaan huomioon edellä lausuttu, hanke ei ole ristiriidassa suojelusuunnitelman kanssa.

Annetut lupamääräykset, lähimmän pohjavesialueen sijainti, pohjaveden virtaussuunnat ja suunniteltu ottamistaso sekä saatu muu selvitys huomioiden toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu pohjaveden pilaantumisen vaaraa tai ympäristönsuojelulain 49 §:n 4 kohdassa tarkoitettua vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista vaikutusalueelta, maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantumista.

Pintavesien johtamisesta on annettu lupamääräys 7, jossa muun muassa todetaan, että tarvittaessa alueelle on rakennettava selkeytysallas, jonka pohjalle kiintoaines laskeutuu. Hallinto-oikeus katsoo, että määräys on riittävä.

Noro

Asiassa saadun selvityksen perusteella toiminta-alueella ei ole vesilain 2 luvun 11 §:n mukaan suojeltavaa noroa.

Melu-, pöly- ja tärinähaitat

Lähin asuinrakennus sijaitsee 850 metrin etäisyydellä ottamisalueesta. Louhinta- ja murskaustoiminnot sijoittuvat siten Muraus-asetuksen 3 §:ssä säädetyn vähimmäisetäisyyden vaatimuksen mukaisesti. Meluselvityksen perusteella päiväajan melutason raja-arvoja ei ylitetä Peab Industri Oy:n toiminnan takia eikä erillistä melusuojausta tarvita. Hallinto-oikeus katsoo, että mallinnuksen perusteella melusta annetut lupamääräykset 9 ja 12 ovat riittävät. Myös toiminnasta aiheutuvan liikenteen melun osalta ohjearvot alittuvat.

Lupamääräyksessä 6 on huomioitu Iso Vehkalammella mahdollisesti pesivä kaakkuri.

Pölymittaukselle ei ole tarvetta ottaen huomioon etäisyys häiriintyviin kohteisiin. Räjähdyksistä on annettu lupamääräys 10 on riittävä ottaen huomioon etäisyys rakennuksiin ja vedenottamoon.

Lähialueiden asukkaille aiheutuvien häiriöiden torjumiseksi luvassa on annettu määräyksiä muun muassa toiminta-ajoista, toimintojen sijoittelusta sekä melun, pölyn ja tärinän torjunnasta.

Hallinto-oikeus katsoo, että asiassa on riittävällä tavalla selvitetty, että hakemuksen mukaista maa- ja kalliokiviaineksen ottamistoimintaa harjoitettaessa aiheutuva melu, pöly ja tärinä ennalta arvioiden asettuu sellaiselle tasolle, että ympäristönsuojelulain luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät. Meluselvityksen perusteella toiminnasta aiheutuva melutaso ei ylitä Muraus-asetuksen mukaisia keskiäänitason raja-arvoja tai melutason ohjearvoista annettua valtioneuvoston päätöksessä säädettyjä ulkomelun ohjearvoja.

Liikenne

Toiminnan liikenteen järjestelyt kuuluvat ympäristöluvassa ratkaistaviin asioihin siltä osin kuin kysymys on toiminnan liikenteestä johtuvien päästöjen vaikutuksista. Liikenteestä johtuvat muut haitat, kuten liikenneturvallisuus, eivät kuulu lupaharkintaan. Myöskään liittymäasiat eivät kuulu lupaharkintaan. Luvanvaraiseen toimintaan välttämättömänä osana kuuluvan liikenteen aiheuttamia päästöjä on perusteltua tarkastella lupaharkinnassa varsinaista toiminta-aluetta laajemmalla alueella silloin, kun tämä liikenne määrittää yksinomaan tai suurimmaksi osaksi liikennealueelta aiheutuvat päästöt, ja näistä päästöistä voidaan arvioida aiheutuvan merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Osana ympäristölupaharkintaa on vastaavasti arvioitava eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n mukaisen rasiuksen kohtuuttomuutta. Varsinaisella toiminta-alueella harjoitettuun toimintaan olennaisesti kuuluvasta liikenteestä lähialueella koettua merkittävää meluhaitan lisääntymistä voidaan tällöin pitää toiminta-alueen käytöstä aiheutuvana eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n mukaisena kohtuuttomana rasiuksena.

Hallinto-oikeus ei pidä ottotoiminnan aiheuttamaa kokonaisliikennemäärän lisäystä Polvijärventiellä niin merkittävänä, että liikenteen päästöjä tulisi tarkastella osana toiminnan ympäristölupaharkintaa. Liikennemäärän kasvusta ei myöskään ennalta arvioiden aiheudu mahdolliset lupamääräykset huomioon ottaen sellaista eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta rasiusta, jota ei olisi mahdollista lupamääräyksin rajoittaa.

Virkistyskäyttö

Mahdollinen ympäristön yleisen viihtyisyyden väheneminen voidaan ympäristönsuojelulain soveltamisessa ottaa huomioon siltä osin kuin se on seurausta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua päästöstä aiheutuvasta pilaantumisesta, mikäli viihtyisyyden vähentymisen on alueellisesti laajaa tai muutoin usean henkilön kannalta haitallista. Hallinto-oikeus katsoo, että toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu sijaintipaikka ja lupamääräykset sekä toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen ympäristöluvan myöntämisen esteenä ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua viihtyisyshaittaa.

Maisemointi

Lupamääräyksen 18 mukaan maisemointi on tehtävä vaiheittain ja lupamääräyksessä 23 on asetettu 30 000 euron suuruinen vakuus. Hallinto-oikeus katsoo, että asetettu vakuus riittävä, kun ottaa huomioon, että toiminta jatkuu molemmin puolin ottoaluetta. Esitettyä alueen kokonaispinta-alaa, joka on yli 11 hehtaaria, ei ole tarkoitukseen maisemoida, eikä vaiheen II reunoja ole tarve luiskata ja maisemoida tässä vaiheessa.

Luvan voimassaolo

Maa-aineslain 10 § tarkoittaa sitä, että yksittäinen lupapäätös saa olla voimassa enintään 10 vuotta, tai erityisistä syistä enintään 20 vuotta. Säännös ei kuitenkaan estä uusien maa-aineslupien myöntämistä samalle ottoalueelle.

Hallinto-oikeus katsoo, että koska ottaminen kohdistuu maakuntakaavassa maa-ainesten ottamiseen varatulle alueelle, lupa on voitu myöntää 15 vuodeksi.

Kiinteistön arvon aleneminen

Kiinteistön arvon aleneminen voidaan ympäristönsuojelulain soveltamisessa ottaa huomioon siltä osin kuin se on seurausta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettusta päästöstä aiheutuvasta pilaantumisesta mainitun lain 5 §:n 1 momentin 2 f kohdassa tarkoitettuna vahinkona tai haittana omaisuudelle taikka sen käytölle. Hallinto-oikeus katsoo, että toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu sijaintipaikka ja lupamääräykset sekä toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen ympäristöluvan myöntämisen esteenä olevaa valittajan kiinteistön arvon alenemista aiheuttavaa päästöä.

Maa-aineslain 9 §:n 1 momentin mukaan jos ainesten ottaminen alentaa viereisen tai lähistöllä sijaitsevan kiinteistön arvoa tai aiheuttaa muuta sellaista vahinkoa tai haittaa kiinteistön käyttämiselle, mitä ei ole pidettävä vähäisenä, on kiinteistön omistajalla tai haltijalla oikeus saada ainesten ottajalta täysi korvaus haitasta, joka ainesten ottamisesta hänelle aiheutuu. Korvausta on vaadittava viiden vuoden kuluessa vahingon tai haitan aiheutumisesta. Jollei korvauksesta sovita, kysymys oikeudesta korvaukseen ratkaistaan ja korvaus määrätään kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettua lakia noudattaen toimituksessa, jota haetaan Maanmittauslaitokselta. Valituksissa esitetty kiinteistön arvon alenemisesta johtuva haittojen korvaaminen ei siten tule valitusten takia hallinto-oikeudessa arvioitavaksi.

Muut vaaditut lupamääräysten muutokset

Valittajat ovat vaatineet muutoksia lupamääräykseen 20 koskien toiminnan keskeytymistä tai toiminnanharjoittajan vaihtumista sekä lupamääräykseen 21 koskien aloituslupaa. Hallinto-oikeus katsoo, että kyseisiä lupamääräyksiä ei ole syytä muuttaa.

Lupamääräykseksi 25 on ehdotettu jo päätöksestä ilmenevää asiaa.

Tiedottamista koskevaksi lupamääräykseksi on vaadittu yhteyshenkilölle tiedottamista ja pakollisia tiedotettavia asioita räjäytysten ohella muun muassa kuljetukset. Hallinto-oikeus katsoo, että ottaen huomioon etäisyys häiriintyviin kohteisiin sekä edellä liikenteestä lausuttu, tiedottamista koskeva lupamääräys ei ole tarpeen.

Johtopäätös

Kun otetaan huomioon toiminnan laatu, laajuus, sijainti, etäisyys lähimpiin häiriintyviin kohteisiin, ympäristövaikutukset sekä päätöksessä olevat lupamääräykset, hallinto-oikeus katsoo, että suunnitellusta toiminnasta ei voida katsoa sitä hakemuksen ja lupamääräysten mukaisesti harjoitettaessa aiheutuvan ympäristönsuojelulain 49 §:n 1–5 kohdissa tarkoitettua kiellettyä seurausta. Toiminnan hakemuksen mukaiselle sijoittamiselle ei ole ympäristönsuojelulain 11 ja 12 §:ssä tarkoitettua estettä. Luvan myöntäminen ei ole ollut valituksissa esitettyjen seikkojen perusteella vastoin luonnonsuojelulakia eikä siten vastoin ympäristönsuojelulain 48 §:n 3 momentissa ja maa-aineslaislain 1 §:n 1 momentissa säädettyä. Näin ollen ympäristönsuojelulain 48 ja 49 §:ien ja maa-aineslain 6 §:n mukaiset luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Näin ollen päätöstä ei ole syytä valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella kumota.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Liperin kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Velvollisuus ilmoittaa päätöksestä

██████████ on viipymättä tämän päätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille.

Ilmoitusvelvollinen on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 94 §, hallintolaki 56 § 2 mom ja 68 §).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **6.7.2026**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (04.26).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden ylituomari Riikka Mäki, lainoppinut hallinto-oikeustuomari Pertti Piippo sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Saara Juopperi.

Esittelijä Pirjo Pentinmäki

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös ja maksu [REDACTED] asiakumppaneineen, oikeudenkäyntimaksu 310 euroa

Osoite: [REDACTED]
(*Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.*)

Jäljennös maksutta

Peab Industri Oy

Liperin elinympäristölautakunnan lupajaos

Pohjois-Karjalan Ympäristöterveys

Liperin kunnanhallitus

Lupa- ja valvontavirasto/lupaviranomainen

Lupa- ja valvontavirasto/valvontaviranomainen

Lupa- ja valvontavirasto/yleisen edun valvontayksikkö

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi, postiosoite ja muut yhteystiedot mukaan lukien sähköinen tai muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - soveltuvalla tavalla valittajan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos valituksen toimittaa sähköisenä asiakirjana, sen on saavuttava korkeimmalle hallinto-oikeudelle valitusajan viimeisen päivän aikana. Muulla tavoin toimitetun valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>